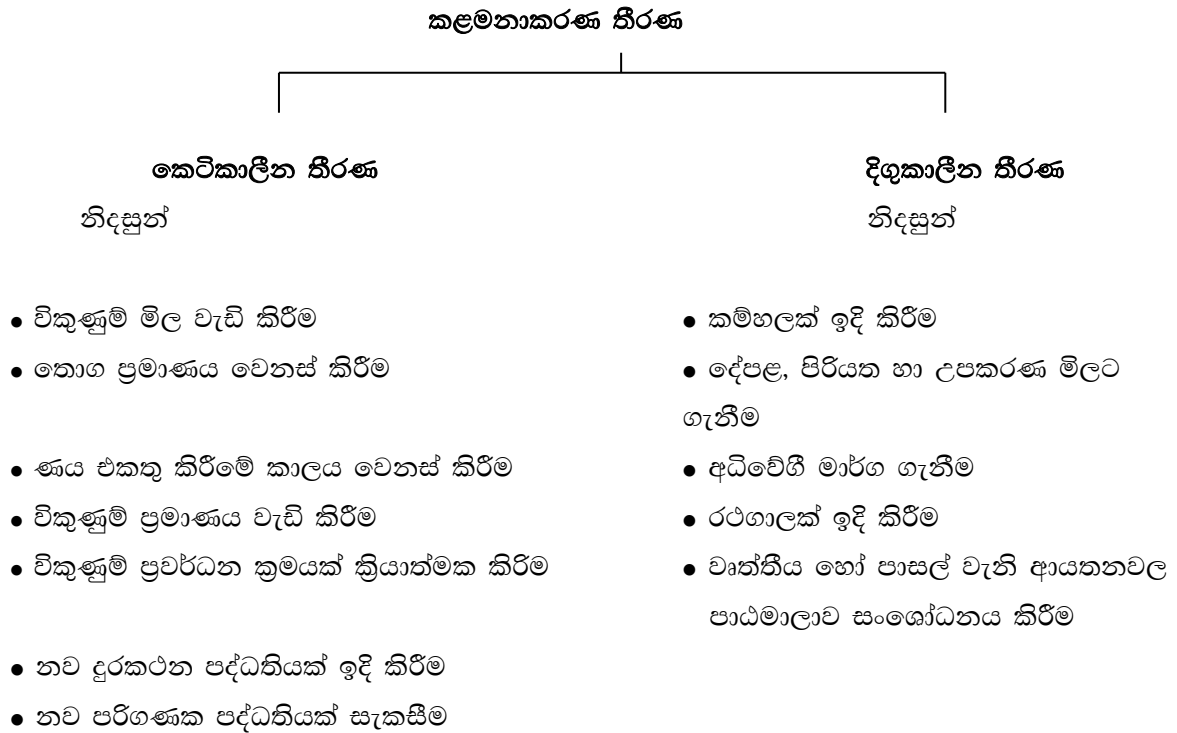

16 නිපුණතාව

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක්

ව්‍යාපාරයක් පවත්වාගෙන යෑමේ දී විවිධ තීරණ ගනියි. එහි වර්ග දෙකකි.

දිගුකාලීන තීරණ :

- ඉදිරි වර්ෂ කිහිපයක දී ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අපේක්ෂාවෙන් ව්‍යාපාරයේ අරමුදල් යෙදවීම සම්බන්ධ තීරණ දිගුකාලීන තීරණ ලෙස හැඳින්වේ.

නිදසුන් :

- කම්හලක් ඉදි කිරීම නිසා අනාගත වර්ෂ ගණනාවක් තුළ
- නිෂ්පාදනය කළ හැකි වීම
- දිගුකාලීනව පාවිච්චි කිරීම
- නිමැවුම් අලෙවි කර ආදායම් උපයා ගත හැකි වීම

දිගුකාලීන තීරණවල ලක්ෂණ :

- යෙදීමට අපේක්ෂිත අරමුදල විශාල වටිනාකමකින් යුක්ත වීම

- දිගුකාලීන නිසා අවදානමක් තිබීම
- දිගුකාලීනව ගන්නා තීරණය වෙනස් කළ නොහැකි වීම
(ගත් තීරණය වැරදි වුවත් එය නැවත වෙනස් කළ නොහැකි වීම)
- දිගුකාලයක් පුරා ආයෝජන මුදල රැඳී තිබීම
- තාක්ෂණික තීරණ නොගැනීම ඇගයීමක් කර තීරණය ගැනීම

දිගුකාලීන තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය

• ගන්නා තීරණය දිගු කාලයක් සඳහා බලපාන බැවින් ඒ කෙරෙහි වැඩි සැලකිල්ලක් දැක්විය යුතු ය. ඒ නිසා දිගු කාලීන තීරණ ගැනීමේ දී අනුගමනය කළ යුතු පියවර කිහිපයක් දැක්විය හැකි ය.

1. විකල්ප ආයෝජන හඳුනා ගැනීම
2. විකල්ප ආයෝජන සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ඇස්තමේන්තු කිරීම
3. විකල්ප ආයෝජන ඇගයීම
4. සුදුසු ව්‍යාපෘතිය තෝරාගැනීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම

• මුදල් ප්‍රවාහ ඇස්තමේන්තු කිරීම හා විකල්ප ආයෝජන ඇගයීම යන පියවරය දෙක ඉතා වැදගත් වේ.

මුදල් ප්‍රවාහ ඇස්තමේන්තු කිරීම

ආයෝජනයක ආරම්භක අවස්ථාවේ සිට අවසානය දක්වා වූ මුදල් ගලා ඒම් හා මුදල් ගලා යෑම් මුදල් ප්‍රවාහ ලෙස හැඳින්වේ. මෙම මුදල් ප්‍රවාහ පුරෝකථනය කළ යුතුයි. එය මුදල් ප්‍රවාහ ඇස්තමේන්තු කිරීම ලෙස හැඳින්වේ.

මූලික ආයෝජනයේ මුදල් ප්‍රවාහ

	රු.
• නව වත්කම (ආයෝජනය) මිලට ගැනුම්	XXX
පිරිවැය (බදු සහිතව)	
• (+) ව්‍යාපාර ස්ථානයට ගෙන ඒමේ හා සවි කිරීමේ පිරිවැය	XX
• ආරම්භක අවස්ථාවේ කාරක ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාව	<u>XXX</u>
	XXX
• (-) පවතින වත්කම් විකිණීමෙන් ලැබෙන මුදල්	XX
• වත්කම් විකිණීමේ දී ගෙවිය යුතු බදු (X)	<u>(XX)</u>
• මූලික ආයෝජනයේ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය	<u><u>XXX</u></u>

වාර්ෂික මෙහෙයුම් මුදල් ප්‍රවාහ

ආයෝජනය ක්‍රියාත්මක කළ පසු එය පලදායී කාලය තුළ මෙහෙයුම් කාර්යය සඳහා යොදා ගැනීමෙන් ජනිත වන මුදල් ගලා ඒම් හා මුදල් ගලා යෑම් වාර්ෂික මෙහෙයුම් මුදල් ප්‍රවාහ ලෙස හැඳින්වේ.

නිදසුන් :

- අත්පිට විකුණුම්වලින් මුදල් ලැබීම්
- වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ වලින් මුදල් ලැබීම්
- අත්පිට ගැනුම් සඳහා මුදල් ගෙවීම්
- වෙළෙඳ ගෙවිය යුතු දෑ සඳහා මුදල් ගෙවීම්
- මෙහෙයුම් වියදම සඳහා ගෙවීම්
- ක්ෂය වීම් හැර ස්ථාවර වත්කම් නඩත්තු වියදම් සඳහා ගෙවීම්
- බදු ගෙවීම්
- මෙහෙයුම්වලට අදාළ වෙනත් ගෙවීම්

මෙම මුදල් ගලා ඒම් හා මුදල් ගලා යෑම් අතර වෙනස මෙහෙයුම් ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය ලෙස හැඳින්වේ.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක්:

පැහැදිලි කර ගැනීම සඳහා අත්වැලක්:

- උචිත ආයෝජන තෝරා ගැනීමට පෙර ආයෝජනය ඇගයීමට ලක් කළ යුතු ය. ඒ සඳහා යොදා ගන්නා විවිධ ශිල්පීය ක්‍රම ඇත. එම ශිල්පීය ක්‍රම වර්ග කිරීම සඳහා මුදලේ කාලීන අගය පදනම් කර ගෙන ඇත.

මුදලේ කාලීන අගය (Time value of money) :

- අනාගතයේ ලැබෙන මුදල්වල අගයට වඩා වර්තමානයේ දී ලැබෙන මුදල්වල අගය වැඩි යැයි සැලකීම මුදලේ කාල වටිනාකම හෙවත් කාලීන අගය ලෙස හැඳින්වේ. මෙම මුදලේ කාලීන අගය පොලිය නැත් නම් ප්‍රාග්ධනයේ පිරිවැය නිසා වෙනස් වේ.
- මෙම මුදලේ කාලීන අගය නොසලකා ආයෝජනය ඇගයීමට යොදා ගන්නා ප්‍රධාන ශිල්ප ක්‍රම දෙකකි.
  1. ආයෝජන ප්‍රතිලාභ අනුපාත ක්‍රමය
  2. පිළිගෙවුම් කාල ක්‍රමය

ආයෝජන ප්‍රතිලාභ අනුපාත ක්‍රමය (ගිණුම්කරණ ප්‍රතිලාභ අනුපාතය)

- යෙදූ ආයෝජනයට කොපමණ ප්‍රතිලාභයක් ලැබේ ද යන්න මෙම අනුපාතයෙන් අදහස් වේ. මෙම අනුපාතය ගණනය කිරීමේ දී මුදලේ ප්‍රවාහයන් මුදල් කාල වටිනාකම ගැන සැලකිල්ලක් නොදක්වන අතර කාලච්ඡේදයේ ලාභය (බදු පසු ලාභය) කෙරෙහි පමණක් සැලකිල්ලක් දක්වයි.

ගණනය කරන ආකාරය

$$\text{ආයෝජන ප්‍රතිලාභ අනුපාතය} = \frac{\text{සාමාන්‍ය බදු පසු ලාභය}}{\text{සාමාන්‍ය ආයෝජනය}} \times 100$$

$$\text{සාමාන්‍ය බදු පසු ලාභය} = \frac{\text{ආයෝජනයේ ජීවිත කාලයට අදාළ බදු පසු ලාභවල එකතුව}}{\text{වර්ෂ ගණන}}$$

$$\text{සාමාන්‍ය ආයෝජනය} = \frac{\text{ආරම්භක ආයෝජනයේ අගය} + \text{අවසානයේ ආයෝජනයේ අගය}}{2}$$

අ.පො.ස. (උ.පෙළ) මට්ටමේ දී ආයෝජන ප්‍රතිලාභ අනුපාතය සාමාන්‍ය ආයෝජනය පමණක් සැලකිල්ලට ගනිමින් ගණනය කරනු ලැබේ.

ආයෝජන ප්‍රතිලාභ අනුපාතය මත තීරණ ගන්නා අයුරු

- පූර්ව නිගමනය කළ ආයෝජන ප්‍රතිලාභ අනුපාතයක් ඇති විටෙක, ඊට වඩා වැඩි ආයෝජන ප්‍රතිලාභ අනුපාත සහිත ආයෝජන පිළිගත යුතුයි (මුදල් ආයෝජනය කළ යුතු බවයි)
- ආයෝජන අවස්ථා 2ක් හෝ කිහිපයක් ඇති විටෙක වැඩි ප්‍රතිලාභ අනුපාතයක් සහිත ආයෝජන තෝරා ගත යුතු ය.

ආයෝජන ප්‍රතිලාභ ක්‍රමයේ වාසි හා අවාසි :

වාසි

1. පහසු හා සරල ක්‍රමයක් වීම
2. අඩු පිරිවැයකින් ක්‍රියාත්මක කළ හැකි වීම
3. ලාභය පදනම් කර ගන්නා බැවින් මුදල් ප්‍රවාහයන් නැවත ගණනය කිරීමට අවශ්‍ය නොවීම
4. වැඩි ප්‍රතිලාභ සහිත ආයෝජන තෝරා ගැනීම පහසු වීම

අවාසි :

1. මුදලේ කාලීන අගය සැලකිල්ලට නොගැනීම
2. මුදල් ප්‍රවාහයන් සැලකිල්ලට නොගැනීම
3. ලාභය යොදා ගන්නා නිසා එහි දී සිදු වූන දෝෂ තීරණ සඳහා බලපෑම
4. ප්‍රාග්ධන ව්‍යුහයේ වෙනස්වීම් මත මෙම අනුපාත වෙනස් විය හැකි වීම

2. පිළිගෙවුම් කාල ක්‍රමය

- මූලික ආයෝජනයේ වටිනාකම ආපසු අය කර ගැනීමට ගත වන කාලය පිළිගෙවුම් කාලය ලෙස හැඳින්වේ.
- ආයෝජනයේ වාර්ෂික ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය පදනම් කරගෙන පිළිගෙවුම් කාලය ගණනය කරයි.
- මේ සඳහා මුදලේ කාලීන වටිනාකම සැලකිල්ලට නොගනී.
- වාර්ෂික ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ ලැබෙන ආකාර දෙකකි.
  1. සෑම වර්ෂයක ම සමාන වූ වාර්ෂික ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ ලැබීම
  2. වාර්ෂිකව වෙනස්වන ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ ලැබීම

පිළිගෙවුම් කාලය ගණනය කරන අයුරු

1. සෑම වර්ෂයක ම සමාන වූ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ ලැබේ නම්

$$\text{පිළිගෙවුම් කාලය} = \frac{\text{මූලික ආයෝජනය}}{\text{වාර්ෂික ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය}}$$

2. වාර්ෂික ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ වර්ෂයෙන් වර්ෂයට වෙනස්ව ලැබේ නම්

$$\text{පිළිගෙවුම් කාලය ලෙස} = \frac{\text{සමුච්චිත මුදල් ප්‍රවාහයට ගත වූ කාලය}}{\text{ආයෝජනයට ඉතිරි වූ වටිනාකම}} +$$

පිළිගෙවුම් කාල ක්‍රමයේ තීරණ නීතිය

අඩු පිළිගෙවුම් කාලයක් සහිත ආයෝජනය තෝරාගත යුතුයි.

පිළිගෙවුම් කාල ක්‍රමයේ වාසි හා අවාසි

වාසි	අවාසි
1. මුදල් ප්‍රවාහයන් සැලකිල්ලට ගැනීම 2. ආයෝජන මුදල් ඉක්මනින් ලබා ගත හැකි වීම 3. ක්‍රියාත්මක කිරීමේ පිරිවැය අඩු වීම 4. ගණනය කිරීම පහසු වීම 5. අවධානය අඩු වීම	1. මුදලේ කාලීන අගය නොසැලකීම 2. සියලු මුදල් ප්‍රවාහ ගැන නොසැලකීම 3. පිළිගෙවුම් කාලයෙන් පසු මුදල් ප්‍රවාහ කෙරෙහි අවධානය යොමු නොකිරීම

ශුද්ධ වර්තමාන අගය ක්‍රමය

ආයෝජන ඇගයීම සඳහා වඩාත් ම යෝග්‍ය ක්‍රමය ලෙස ශුද්ධ වර්තමාන අගය ක්‍රමය දැක්විය හැකියි.

ශුද්ධ වර්තමාන අගය සෙවීම සඳහා පියවර කිහිපයක් අනුගමනය කිරීම කළ යුතුය.

එනම් :

1. මුදල් ප්‍රවාහ ගණනය කිරීම
2. ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ ගණනය කිරීම
3. වර්තමාන අගය සෙවීම
4. ශුද්ධ වර්තමාන අගය සෙවීම

වර්තමාන අගය (Present Value)

අනාගතයේ දී ලැබෙන යම් මුදල් ප්‍රමාණයක අද වටිනාකම මුදලේ වර්තමාන අගය ලෙස හැඳින්වේ.

ලැබෙන මුදල්වල වර්තමාන අගය අඩු බව මුදලේ කාලීන වටිනාකමෙන් අවබෝධ කර ගන්නා ලදී.

$$0.909 \times 40000 = 36360$$

මුදලේ වර්තමාන අගය වට්ටම් කිරීමෙන් සොයා ගනියි. වට්ටම් කිරීම යනු අගය අඩු කිරීමේ ක්‍රියාවලියයි. එය වට්ටම් වගුව ආධාරයෙන් සොයා ගත හැකි ය.

ශුද්ධ වර්තමාන අගය මත තීරණය

ශුද්ධ වර්තමාන අගය + (ධන) අගයක් ගන්නා ආයෝජන පිළිගත යුතු බවයි. / මුදල් යැවිය යුතු බවයි.

- එක් ආයෝජනයක් පමණක් නම් ධන අගයක් සහිත ව්‍යාපෘතිය තෝරා ගත යුතු ය.
- ආයෝජන කිහිපයක් ඇති විට වැඩිම ධන අගය සහිත ව්‍යාපෘතිය තෝරා ගත යුතු ය.

ශුද්ධ වර්තමාන අගය ක්‍රමයේ වාසි හා අවාසි

වාසි :

1. සියලු මුදල් ප්‍රවාහ සැලකිල්ලට ගැනීම
2. මුදලේ කාලීන වට්ටම් අනුපාතයන් තෝරාගත හැකි වීම

අවාසි :

1. මුදල් ප්‍රවාහ ගණනය කර ගැනීමට සිදුවීම
2. නිවැරදි වට්ටම් සාධකයක් තෝරා ගැනීමට අපහසු වීම

අදාළ හා අදාළ නොවන පිරිවැය (Relevant Cost and Irrelevant Cost)

- විකල්ප ආයෝජන සැසඳීමේ දී විකල්පයන් විකල්පයට වෙනස් වන වියදම් අදාළ පිරිවැය ලෙස හැඳින්වේ. එනම් විකල්ප අතර ස්ථාවර නැති පිරිවැයයි.

නිදසුන් : විදුලිය, ශ්‍රම පිරිවැය විකල්පයෙන් විකල්පයට වෙනස් වේ. ඒවා අදාළ පිරිවැය වේ.
 ගෙවල් කුලී, රක්ෂණ වාරික, විකල්ප අතර සමානව පවතියි. ඒවා අදාළ නොවන පිරිවැයයි.
 දැනටමත් දරා ඇති පිරිවැය (ගිලුණු පිරිවැය) අදාළ නොවන පිරිවැයයි.